

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ»

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ Օտար լեզվի ուսուցումը խաղերի և երգերի միջոցով

ԱՌԱՐԿԱ Գերմաներեն

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ Տաթևիկ Հովհաննիսյան

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ Զուլիխետա Հակոբյան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ Վարսերի Ռ.Պետրոսյանի
անվան միջնակարգ դպրոց

Սևան 2022

Քոլանդակություն

Ներածություն.....	3
Գլուխ.1 Օտար լեզվի ուսուցումը խաղերի և երգերի միջոցով	
1.1 Օտար լեզվի ուսուցումը խաղերի միջոցով.....	5
1.2 Օտար լեզվի ուսուցումը երգերի միջոցով.....	13
Եզրակացություն.....	16
Գրականության ցանկ.....	17

Ներածություն

Օտար լեզուների ուսուցումը հանրակրթական անհրաժեշտ բաղադրիչներից մեկն է: Դժվար է գերազնահատել օտար լեզուների ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը և դրանց կիրառման նշանակությունը՝ որպես հաղորդակցման, ճանաչման, ինքնադրսևորման միջոց: Օտար լեզուների իմացությունը կարևոր է նաև առօրյա կյանքում, միջանձնային և միջմշակութային շփումների ընթացքում: Դրանց իմացությունը նպաստում է սովորողների ընդհանուր կրթությանը, զարգացնում է նրանց ճանաչողական կարողությունները, խոսքն ու մտածողությունը: Օտար լեզուներն ընդլայնում են սովորողի աշխարհայացքը, նպաստում են հաղորդակցման և հանրամշակութային կարողությունների ձևավորմանը, ընձեռնում են տեղեկատվական գոյություն ունեցող անսպառ աղբյուրներից օգտվելու լայն հնարավորություններ (մասնագիտական և տեղեկատվական գրականություն, ինտերետ և այլն):

Օտար լեզվի ուսուցման ավանդական մեթոդներից գատ կան բազմաթիվ նորագույն մեթոդներ և հնարքներ, որոնք ավելի լայն հնարավորություն են տալիս լեզուն արդյունավետ և հեշտ սովորել:

Ապրելով տեղեկատվական դարաշրջաններում և ունենալով ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ՝ կրթությունը դառնում է ավելի հետաքրքիր և բազմաբովանդակ: Կրթության բնույթի մեջ կատարվող արմատական փոփոխությունը սերտորեն առնչվում է տեղեկատվական և հաղորդակցական արդի միջոցների զարգացման և տարածման հետ: Նման փոփոխությունները մեր օրերի մարդուն ստիպում են անընդհատ յուրացնել նոր գիտելիքներ և հմտություններ, պատրաստ լինել շարունակական ուսման:

Կրթության և SՀS-ի փոխհարաբերության կարևոր կողմն է կրթության ոլորտում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման միջոցով կրթության համակարգի արդիացումը, ուսուցման և ուսումնառության արդյունավետության մեծացումը:

Այս ամենը ենթադրվում է մի կարևորագույն խնդրի հաղթահարում. խորհրդային ժառանգության որոշ կողմերի հաղթահարման անհրաժեշտություն, կրթության ազգային հայեցակարգի մշակում, կրթության համակարգի պարտադրված հարմարեցում արևմտյան մոդելին, ինչպես նաև մի շարք կարծրատիպերի հաղթահարում և վերացում:

Արդի տեխնոլոգիաների նշանակությունը, աճը և դրանց տիրապետելու անհրաժեշտությունը բերում են գրագիտության նոր ավանդականից տարբեր հասկացություն, մեծ փոփոխության է ենթարկվում սովորեցնելու բնույթը: Միևնույն ժամանակ, կրթությունը դուրս է գալիս դպրոց-համալսարան ավանդական շրջանակից:

Նման խնդիրը լուծելու և դասը նպատակային դարձնելու համար առաջարկվում է ուսումնական գործնթացը կազմակերպել և անցկացնել խաղային հնարքներով, նաև երգերի միջոցով: Նման ուսուցումն օգնում է ուսուցչին ուսումնական գործնթացը հետաքրքիր և արդյունավետ դարձնել:

Օտար լեզվի ուսուցումը խաղերի միջոցով

Մանկավարժության մեջ ըստ Յու. Կ. Բաբանսկու կարևորում են մի շարք հասկացություններ, օրինակ՝ գիտելիք, կարողություն, հմտություն, հնար, միջոց, մեթոդ և այլն/Բաբանսկի 1986: 11/:

Կցանկանայի անդրադարձնալ <<մեթոդ>> հասկացությանը և խոսել մի քանի մեթոդների մասին, որոնք կնպաստեն գերմաներեն լեզվի ուսուցման պրոցեսին: Մեթոդ հունարեն “metodos” բառից է, որը սկզբնապես նշանակել է դեպի որևէ նպատակ տանող ուղի: Ուսուցման մեթոդը ուսուցչի և սովորողների կարգավորված, փոխկապակցված գործունեության եղանակ է, գործունեության, որն ուղղված է ուսուցման գործնաբան կրթության, դաստիարակության ու զարգացման խնդիրների լուծմանը: Մեթոդը գործիք է ուսուցչի ձեռքում, որի միջոցով վերջինս հասնում է իր առջև դրված նպատակին:

Առավել նպատակային մեթոդ է խաղը, որ աշակերտների մոտ մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում և նպաստում է օտար լեզվի դասավանդման գործընթացում սովորողների հիշողության, բանավոր խոսքի զարգացմանը, բառապաշարի հարստացմանը:

Հայ մեծ բանաստեղծ Թումանյանը գրել է. <<խաղը մանուկ մարդու բնական, օրգանական պահանջն է, նրա լրջությունն է, նրա էությունն է: Կյանքում ամեն բանի նա խաղալով է մոտենում, դա նրա ձևն է, դա նրա մեթոդն է: Եվ ամեն բան, ինչ որ նրան տրվում է խաղով, ուրախությունով ընդունում է, հեշտ էլ յուրացնում՝ առանց ծանծրանալու, առանց հոգնելու>>:

Խաղային հնարքներով ուսուցումը լայն տարածում է գտել 2003թ.-ից ի վեր, երբ առաջին անգամ Ջեյմս Ջին խոսեց ճանաչողական զարգացման համար խաղի կարևորության և ազդեցության մասին: Այդ ժամանակից խաղային հնարքներով ուսուցման միտում առաջացավ: Այն կարևոր է, քանի որ նման ուսուցման ժամանակ դասը դառնում է օգտակար և հաճելի:

Վերջին տարիներին մեծացել է խաղի վրա հիմնված ուսուցման նկատմամբ հետաքրքրությունը: Քանի որ ուսումնասիրությունները ցույց են տվել և դեռ շարունակում են ապացուցել, որ նման ուսուցումը շատ ավելի արդյունավետ է բոլոր տարիքի սովորողների համար:

Շատ հեշտ է թեմաները սովորեցնել խաղերի միջոցով՝ հատկապես տարրական դասարաններում: Խաղերի միջոցով սովորողները ըմբռնում են նյութը նույնիսկ առանց գիտակցելու: Խաղերը պետք է լինեն մատչելի, տարիքին և գիտելիքին համապատասխան: Նոր նյութի յուրացումը հեշտացնող խաղային հետաքրքրաշարժ վարժությունները օգտագործվում են աշակերտներին խրախուսելու, գիտելիքները գործնականում կիրառելու նպատակով: Օրինակ՝

1. Գրատախտակի վրա գերմաներենով գրվում են աշխարհագրական անուններ, որոնց վերջնատառը պետք է լինի նոր բառի սկզբնատառը: Օրինակ՝ Berlin-Nass, Jena-Apfel, Weimar-Radiergummi:

2. Գրատախտակի վրա գերմաներենով գրվում են երկրների անուններ: Աշակերտները պետք է գրեն այդ ընտրված երկիրը բնութագրող բառեր և արտահայտություններ, ինչպես նաև տեսարժան վայրերի անուններ: Կհաղթի այն խումբը, որը ավելի շատ բառ կգրի:

3. Ինչ՞ կա պարկում խաղը: Առանձնակի հետաքրքրությամբ խաղում են կրտսեր տարիքի դրպ-

րոցականները: Ուսուցիչը, ըստ դասի թեմայի, պարկուճ թաքցնում է տարբեր առարկաներ: Օրինակ՝ գրեթե անակապ պիտույքներ թեման անցնելու ժամանակ, աշակերտը պարկից դուրս է բերում տվյալ իրերը և անվանում օտար լեզվով:

Կրթական խաղերի շարքից են **տարրական խաղերը**: Այս խաղերը նախատեսված են տարրական սովորողների համար՝ վարժելու հնչյունները, հիմնական քերականական կառույցները: Նման խաղեր կարելի է դասարան բերել ինտերնետային տարբեր կայքերից և հետաքրքիր դարձնել ուսումնական գործնառնությամբ՝ միաժամանակ վարժելով աշակերտների հմտությունները(լսել, կարդալ, խոսել, գրել), ինչպես նաև ամրապնդելով ձեռք բերված գիտելիքները(Funbrain, the scholastic, the BBC school page, Ziggity Zoom, Reading is Fundamental, Fast English):

Letter Blaster - Նախատեսված է տարրական օղակում օտար լեզվի նախաալբերենական և այբբենական շրջանում տառուսուցման համար: Խաղը հնարավորություն է տալիս վարժելու տառաձանաչողականությունը: Պարզապես պետք է ընտրել տառի անվանումը, գտնել համապատասխան տատը և հարվածել:(<http://www.ziggityzoom.com/games/letter-blast-alphabet-game>)

Alphabet Goop – Նախաալբերենական և այբբենական շրջանում օգտագործվող խաղ է, որտեղ պետք է խառնել տառերը խառնաշփոթը վերացնելու և պատահական ձևով դուրս եկած տառը նկարին համապատասխանեցնելու համար (Տես՝ <http://www.tvokids.com/games/alphabetgoop>)

Grammar Gorillas – Այս խաղը օգնում է զանազանել և սովորել տարբեր քերականական կանոններ, օրինակ՝ խոսքի մասերը: Աշակերտները պարզապես պետք է ընտրեն ճիշտ տարբերակը և յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանի համար ստանան մեկ ադամաթուզ:

Does it Make Sense? – Այս ինտերակտիվ ընթերցանական խաղերը հոյակապ են կրտսեր տարիքի սովորողների ընթերցանական հմտությունը զարգացնելու համար: Խաղի նպատակն է զարգացնել սովորողների ընկալողականությունը, իմաստի կռահումը:

2bee or Nottoobee – Խաղի կերպարը ծաղիկներից պետք է նեկտար հավաքի մեղր պատրաստելու համար: Աշակերտները պետք է օգնեն նրան ծաղիկներ գտնել՝ ընտրելով ճիշտ բայը: Խաղը ինքնին հետաքրքիր է, աշակերտների գիտելիքները վերհանող և խթանող, օգնում է ամրապնդել բայերի իմացությունը:

Խաղը հարմար է ցանկացած դասի և ուսուցման տեսակի համար, թույլ է տալիս օպտիմիզացնել ուսումնական նյութը մտապահելու գործնառնությամբ, տեղծում է շփման իրական իրավիճակ և նպաստում երեժանների հաղորդակցական իրավասության զարգացմանը: Խաղն ինքնանպատակ չէ, այլ օգտագործվում է ուսումնական այլ տեխնոլոգիաների հետ համատեղ: Յուրաքանչյուր խաղ կատարում է իր գործառնությամբ՝ նպաստելով երեխայի մեջ լեզվական նյութի կուտակմանը, նախկինում ձեռք բերված գիտելիքների համախմբմանը, խոսքի, հմտությունների և կարողությունների ձևավորմանը: Խաղերը օգտագործվում են տարբեր նպատակներով:

Օտար լեզվի բառապաշարի և մոդելների գիտելիքների ներդրման և համախմբման ժամանակ բանավոր խոսքի հմտությունների և կարողությունների ձևավորման համար՝ որպես օտար լեզու

վով երեխաների անկախ հաղորդակցության ձև:

Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ աշակերտների մոտ օտար լեզուն խաղի ձևով սովորելու միջոցով հաղորդակցման հմտությունների ձևավորումը նպաստում է միմյանց հետ համագործակցելու, ակտիվորեն լսելու, լսողական ընկալումը զարգացնելու, կանոններին ենթարկվելու ունակության զարգացմանը:

Օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում խաղային տեխնոլոգիաների օգնությամբ կարող ենք հասնել մի քանի նպատակների: Օրինակ՝ ընդլայնել բառապաշարը և յուրացնել քերականական նյութը, զարգացնել երեխաների խոսքի հմտությունները, հիշողությունը, ուշադրությունը և երևակայությունը: Դասարանում ստեղծել որոնման և ստեղծագործական մթնոլորտ, զարգացնել երեխաների ստեղծագործական գործունեությունը, նախաձեռնությունը, սովորել համագործակցել տարբեր խմբերում, ինչպես նաև թեթևացնել միապաղաղությունը: Խաղը կայուն հետաքրքրություն է ձևավորում օտար լեզվի հետագա ուսումնասիրության նկատմամբ, ինչպես նաև վստահություն դրա հաջող յուրացման նկատմամբ: Պետք է նշել, որ խաղը ոչ միայն մոտիվացիտիոն գործառույթ ունի, այն սոցիալական պրակտիկայի մի տեսակ է, կյանքի երևույթների արդյունավետ վերարտադրությունը իրական գործնական միջավայրից դուրս: Խաղային գործունեությունը ոչ ,միայն կազմակերպում է հաղորդակցության գործընթացը, այլև այն հնարավորինս մոտեցնում է բնական հաղորդակցությանը: Խաղերը պետք է համապատասխանեն երեխաների պատրաստվածության մակարդակի և անհրաժեշտ լինեն որոշակի բառային նյութի անցման համար: Խաղի օգնությամբ լավ վարժվում է արտասանությունը, ակտիվանում բառապաշարը, զարգանում լսելու և խոսելու հմտությունները: Նրա օգնությամբ մենք կարող ենք թուլացնել հոգեբանական հոգնածությունը, այն կարող է օգտագործվել երեխաների մտավոր ջանքերը մոբիլիզացնելու, նրանց կազմակերպչական հմտությունները զարգացնելու և դասարանում ուրախության մթնոլորտ ստեղծելու համար: Նաև կարող ենք հաղթահարել ձանձրույթը դասի ժամանակ: Խաղերը զարգացնում են խելքն ու ուշադրությունը, հարստացնում են լեզուն և բառապաշարը: Խաղը կարող է ստիպել երեխային հիշել անցյալը, համալրել գիտելիքները: Դասի սկզբում կարելի է վարել հնչյունական խաղեր (<<Լեզու զբոսնելու համար>>, <<Վերջին ձայն>>, <<Անցիր ձայնը>> այլն) :

Օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում առավել նպատակային մեթոդ է **դերային խաղը**, որը աշակերտների մոտ մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում: Դերախաղն արդյունավետ ձև է , որը խրախուսում է աշակերտներին ստանձնել դերեր՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Օտար լեզվի բանավոր ուսուցման համատեքստում դերային խաղը խոսքային գործունեություն է՝ միաժամանակ խաղալ և սովորել: Ուսանողների տեսանկյունից դերային խաղը խաղային գործունեություն է, որտեղ նրանք հանդես են գալիս որոշակի դերերով: Դերային խաղի նպատակը իրականացվող գործունեությունն է՝ խաղը, շարժառիթը գործունեության բովանդակության մեջը: Ուսուցչի տեսանկյունից դերախաղը կարելի է դիտել որպես ուսումնական գործնթացի կազմակերպման ձև: Ուսուցչի համար խաղի նպատակը սովորողների խոսքի հմտությունների և կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումն է:

Դերախաղը կարող է կատարել մի քանի գործառույթ՝

1. Այն հիմնված է միջանձնային հարաբերությունների վրա, որոնք իրականացվում են հաղորդակցության գործնթացում: Որպես միջանձնային հաղորդակցության մոդել՝ դերային խաղն առաջացնում է օտար լեզվով հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն, և այս առումով այն կատարում է **մոտիվացիոն գործառույթ** :

2. Դերային խաղը կարող է վերագրվել կրթական խաղերին, քանի որ այն մեծապես որոշում է լեզվական գործիքների ընտրությունը, նպաստում է խոսքի հմտությունների և կարողությունների զարգացմանը և թույլ է տալիս մոդելավորել ուսանողների հաղորդակցությունը տարբեր խոսքային իրավիճակներում: Դերային խաղը միջանձնային հաղորդակցության համատեքստում երկխոսական խոսքի (DR) հմտությունների և կարողությունների յուրացման վարժությունն է: Այս առումով դերախաղը ապահովում է **ուսուցման գործառույթ** :

3. Խաղն օգնում է համախմբել երեխաների թիմը, ամաչկոտներն ու երկչոտները ներգրավվում են ակտիվ աշխատանքի մեջ, և դա նպաստում է թիմում բոլորի ինքնահաստատմանը: Դերային խաղերում գիտակցված կարգապահություն, քրտնաջան աշխատանք, փոխօգնություն, դեռահասի ակտիվություն, տարբեր գործունեությամբ զբաղվելու պատրաստակամություն անկախություն, սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողություն, նախաձեռնություն վերցնել և գտնել լավագույն լուծումը : Առաջ են քաշվում որոշակի պայմաններ. Այս դեպքում խաղն ապահովում է **կրթական գործառույթ** :

4. Դերախաղը ձևավորվում է սովորողների՝ այլ անձի դեր խաղալու, իրենց հաղորդակցման գործընկերոջ դիրքից տեսնելու կարողությունը: Այն կենտրոնացնում է ուսանողներին սեփական խոսքի վարքագծի և գրուցակցի վարքագծի պլանավորման վրա, զարգացնում է իրենց գործողությունները վերահսկելու, ուրիշների գործողությունների օբյեկտիվ գնահատական տալու ունակությունը: Հետևաբար, դերախաղը կատարվում է **կողմնորոշիչ գործառույթ** :

5. Դեռահասները ձգտում են շփման, հասուն տարիքի, իսկ դերախաղը նրանց հնարավորություն է տալիս դուրս գալ իրենց գործունեության համատեքստից և ընդլայնել այն: Ապահովվելով թաղանթի ցանկությունների կատարումը, դերային խաղը դրանով իսկ իրականացնում է **փոխհատուցման գործառույթ** :

Տարրական և միջին դասարաններում առավել նպատակային մեթոդ է դերային խաղը, որը աշակերտների մոտ մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում: Օրինակ՝ կենդանիների անվանումները ուսուցանելիս յուրաքանչյուր աշակերտի տրվում է մի կենդանու անվանում. սովորողները կանգնում են շրջանով և գնդակը միմյանց նետելով հարցնում են անունը, այսպիսով նրանք սկսում են մտապահել նաև ընկերների անունները: Նրանք, ովքեր լավ չեն հիշում խաղից դուրս են մնում: Հաղթում է այն սովորողը, ով հիշում է բոլորի անունները: Այս մեթոդը կարելի է կիրառել նաև, երբ սովորում են տարվա եղանակները և ամիսները, երկրների անվանումները, օրինակ՝ մեկը Ավստրիայից է գալիս և ավստրիացի է, մյուսը գալիս է Գերմանիայից և գերմանացի է, երրորդը՝ Հայաստանից և այլն /Ich bin Armenierin.

Ich komme aus Österreich. Ich bin Österreicher/.

Դերախաղեր ըստ նախօրոք տրված սցենարի

Դասավանդողը նախօրոք պատրաստում է ուսումնասիրվող թեմային առնչվող և որևէ իրավիճակին բնորոշ հնարավոր երկխոսությանը հարմար բառեր և արտահայտություններ: Աշակերտներն աշխատում են զույգերով՝ խաղարկելով տարված դերերը.

-էքսկուրսավար-գբոսաշրջիկներ

-թարգմանիչ- հանդիպման մասնակիցներ

-տեղեկատվության որոնում գբոսաշրջության կենտրոնում կամ գործակալությունում (գործակալ-գբոսաշրջիկ)

-հեռախոսային երկխոսություններ

-և այլն

Հանպատրաստից դերախաղեր

Իդեալական բնակարանը

Աշխատում են փոքր խմբերով: Առաջադրանք է տրվում նախագծել իրենց իդեալական տունը՝ իր պարտեզով, այնուհետև այն գովազդել վաճառքի համար: Գովազդային տեղեկատվությունը պետք է ներառի սենյակների կահավորանքը նույնպես: Երբ բոլոր գովազդները պատրաստ են լինում, ամբողջ դասարանով ընտրում են լավագույնը:

Գովազդային ընդմիջում

Առաջարկվում է մի որևէ իրի վաճառքի համար գովազդ պատրաստել: Աշակերտներն աշխատում են փոքր խմբերով: Յուրաքանչյուր խումբ գրում է իր գովազդը, այնուհետև՝ ներկայացնում: Քվեարկության միջոցով որոշվում է ամենալավ գովազդը:

Ծայրահեղ հատկանիշների բացահայտում

Որևէ թեմայի շուրջ (օրինակ՝ կենդանիների) քննարկում է սկսվում պարզելու համար, թե ո՞րն է ամենամեծը, ամենագեղեցիկը, ամենաերկարակյացը, ամենաարագավազը, ամենավտանգավորը, ամենաարտասովորը, ամենատգեղը, ամենաբերեհամբույրը և այլն: Խմբերը ներկայացնում են իրենց քննարկման արդյունքները, ապա համեմատվում են տարբեր խմբերի ներկայացրած տվյալները:

Դեմ և Կողմ

Փոքր խմբերով քննարկվում են որևէ երևույթի վերաբերյալ կողմ և դեմ հայացքները: Մի խումբը մտածում է <<կողմ>> փաստարկների մասին, մյուսը՝ <<դեմ>>: Այնուհետև խմբերը բանավիճում են՝ հերթով ներկայացնելով իրենց փաստարկները:

Մեր պատգամավորը

Սովորողները փոքր խմբերով քննարկում են ուսումնասիրվող թեմային առնչվող նախապես ընտրված 10-15 վիճահարույց հարցերը: Այնուհետև խմբերն ընտրում են իրենց <<խոսնակը>>, ով դասարանին ներկայացնում է նշված հարցերի պատասխանները՝ հաշվի առնելով իր խմբի անդամների կարծիքները:

Լավը և վատը

Նախապես աշակերտներին է տրվում բառերի կամ հասկացությունների ցանկ (օրինակ՝ արշավ, փող, համակարգիչ, արև, արծակուրդ լեռնային վայրում և այլն)։ Դասարանը բաժանվում է երկու թիմի։ Մի թիմը խոսում է տվյալ երևույթի միայն առավելությունների ու լավ կողմերի, իսկ մյուսը՝ միայն թերությունների և վատ կողմերի մասին։

Բարեբախտաբար և դժբախտաբար

Սովորողներին ներկայացվում է որևէ պատմության սկիզբ։ Դասարանը բաժանվում է երկու խմբի։ Մի խումբը պատմությունը շարունակում է <<Բարեբախտաբար.....>> առաջաբանով, իսկ մյուս <<Դժբախտաբար.....>>-ով։

Խառը տիպի դերախաղեր

Մնջախաղով և խոսելով։

Կերպարային դերախաղեր

Ուղղորդված երկխոսության նման ուսուցիչը տալիս է ընդհանուր ուրվագիծը, բայց այս դեպքում նույն առաջադրանքը կատարում են տարբեր բնավորություն տեր մարդկանց կերպարներով, օրինակ՝ մի զուգը կարող է ներկայացնել հանգիստ և խաղաղ բնավորության տեր մարդկանց, իսկ մյուս զուգը՝ անհաշտ և կռվարար։

Բեմականացումներ

Աշակերտներին առաջարկվում է.

-բեմադրել տրված երկխոսությունները.

-փոքրիկ, զվարճալի պատմությունները (ասենք՝ անեկդոտներ) վերածել երկխոսության և բեմադրել։

Խաղը հարմար է ցանկացած դասի ուսուցման տեսակի համար։ Որպես ուսուցման միջոց ոչ միայն արդյունավետ է, այլև համարվում է ուսուցման, դասավանդման շարժիչ ուժ։ Ստորև նկարագրվում են միջին և տարրական դասարանների համար հետաքրքիր խաղեր։

<<Եկեք սեղան դնենք>> խաղը <<Սնունդ.Սնունդ>>

Երեխաներին առաջարկվում է. <<Եկեք սեղան դնենք>>։ Երեխաների առջև սեղան է դրվում խաղալիք մրգերով, բանջարեղենով, սնունդով և այլն, ընտրվում է օգնական։ Օգնականը կատարում է ուսուցչի հրամանները.

Վերցրեք խնձորը, դրեք սեղանին։ Վերցրեք պանիրը, այն դրեք սեղանին։

Խաղ <<Ի՞նչն է պակասում>>.

Թեմայի կամ առարկաների նկարները դրված են սեղանի վրա, բոլոր երեխաները նայում և հիշում են սեղանի վրա, բոլոր երեխաները նայում և հիշում են, հետո մեկ երեխա շրջվում է, իսկ մնացած երեխաները հեռացնում են մեկ առարկա, որը պետք է գուշակել և զանգահարել անգլերեն, ֆռանսերեն, գերմաներեն, ռուսերեն։

Խաղ <<Ի՞նչ է դա>>։

Տուփը պարունակում է տարբեր իրերի պատկերներ։ Հաղորդավարը մեկական նկար է բաժանում խա-

ղի յուրաքանչյուր մասնակցի, և այն թաքցվում է մնացածից: Յուրաքանչյուր խաղացող իր հերթին պետք է պատմի իր մեջ պետկերված առարկայի կամ կենդանու մասին՝ առանց անվանելու: Թույլատրվում է միայն նութագրել դրա հատկությունները և որակները (գույնը, չափը, որտեղ այն առաջանում է, որտեղ օտագործվում է): Հաղթում է նա, ով գուշակել է ամենաշատ պատկերները և անվանել դրանք որևէ օտար լեզվով:

Փազլ խաղ

Նախ, երեխային ցույց է տրվում, թե ինչ պետք է լինի արդյունքը: Դրանից հետո գլուխկոտրուկի կտորներն առանձնացնում են, խառնում ու երեխային առաջարկում՝ հավաքել մեկ ամբողջությամբ մեջ: Կան տարբեր տեսակի նման փազլներ, որոնք կարող եք ինքներդ պատրաստել: Այս դեպքում վերցվում է բավականին բարդ նախշով ցանկացած բացիկ կամ նկար ամսագրից, ավելի լավ է նախ այն կպցնել հաստ թղթի վրա, կոտրված գծերով կտրատել մասերի, որոնք երեխային առաջարկում է ամբողջը հավաքել: Պատկեր.

Հնարավորության դեպքում դուք կարող եք կազմակերպել միաժամանակյա մրցույթ մի քանի երեխաների միջև ամենաարագ հավաքի համար: Երեխան նկարը հավաքելուց հետո նա ասում է այնտեղ ցուցադրվածը որևէ օտար լեզվով:

Կենդանաբանական այգու խաղ

Երեխաները նստում են շրջանակի մեջ՝ նկար ստանալով առանց միմյանց ցույց տալու: Յուրաքանչյուր ոք պետք է նկարագրի իր կենդանուն, առանց նրան անվանելու, այս պլանի համաձայն.

1.Արտաքին տեսք.

2.Ինչ է այն ուտում:

3.Ինչ կարող է անել.

Գուշակելով կենդանուն՝ երեխաները նրան անվանում են որևէ օտար լեզվով՝ կատու, շուն, մուկ:

<<Սմայլիկներ>> խաղը <<Սնունդ. Սնունդ>>

էջում տպված են մրգերի լուսանկարներ, յուրաքանչյուր լուսանկարի կողքին կա դատարկ սյունակ, որտեղ երեխաները ուրախ կամ դժգոհ էմոցիաներ են նկարում, և ասում են, որ ես սիրում եմ ... չեմ սիրում

...

Օտար լեզվի ուսուցումը երգերի միջոցով

Գիտնականները պարզել են, որ երաժշտությունը նպաստում է օտար լեզուների ուսումնասիրմանը, լավացնում է հիշողությունը, ակտիվացնում է ուղեղը և այլ դրական ազդեցություններ է թողնում մարդու վրա:

Հայտնի է, որ մեր լսած հին երգը մի քանի վայրկյանում կարող է մեզ տասնամյակներ հետ տանել՝ այսպես է աշխատում հիշողությունը: Հոգեբանները զարմացել են ուղեղի և երաժշտության այս կապից և մի շարք գիտական հետազոտություններ են անցկացրել, որոնք հաստատել են երաժշտության և ուղեղի կապը: Եվ ահա որոշ եզրակացություններ, որոնց հանգել են գիտնականները.

Երաժշտության և ուղեղի միջև կապն այնքան ուժեղ է, որ այն կարող է օգնել օտար լեզուների ուսուցմանը: Այս եզրակացությանն են եկել գիտնականները՝ ուսումնասիրելիս հունգարերենը, որն ամենադժվար յուրացման լեզուներից մեկն է: Պարզվեց, որ հունգարերեն արտահայտություններն ու բառերը մարդիկ ավելի լավ են սովորում դրանք երգելով, այլ ոչ թե պարզապես ասելով: Հետազոտողները կարծում են, որ մեղեդին լրացուցիչ բանալին է, թե ինչպես է աշխատում հիշողությունը:

ԱՄՆ-ից գիտնականների խումբը կապ է գտել ռիթմի զգացողության և օտար լեզուների սովորելու մարդու ունակության միջև:

Մարդիկ ովքեր ունեն զարգացած ռիթմի զգացողության, ավելի լավ են լսում անծանոթ բառերը և ուրիշների խոսքը: Մասնագետների կարծիքով՝ երաժշտության դասերը կարող են բարելավել լեզուն ընկալելու ունակությունը:

«Հետազոտության ընթացքում մենք պարզեցինք, որ երաժշտության ռիթմիկ լսողությունը ազդում է ոչ միայն մարդու երաժշտական կարողությունների, այլև նրա լեզվական հմտությունների վրա»,- ասում է հետազոտության առաջատար հեղինակ դոկտոր Նինա Քրաուսը Հյուսիսարևմտյան համալսարանի լսողության և նյարդաբանության լաբորատորիայից:

Ամերիկացի նյարդաբանների փորձին մասնակցել է ավելի քան 100 դեռահաս: Գիտնականները առաջադրանք են տվել՝ լսվող ռիթմը արտահայտել ձեռքի ափերի հարվածների միջոցով: Մասնակիցների ռիթմի ընկալման ճշգրտությունը չափվել է մետրոնոմի միջոցով: Ավելին, ռիթմիկ ունակությունների կենսաբանական հիմքերը որոշելու համար փորձագետները թեստերի ընթացքում չափել են մասնակիցների ուղեղի ալիքային ակտիվությունը՝ օգտագործելով էլեկտրաէնցեֆալոգրաֆիա:

Վերջին ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ օտար լեզու սովորելու արդյունավետության բարձրացման և մոտիվացիան ուժեղացնելու համար առանձնահատուկ նշանակություն ունի

ուսուցանվողների հուզական ոլորտի և, առաջին հերթին, հուզական հիշողության վրա նպատակաուղղված ազդեցությունը: Դասավանդվողների հույզերի վրա ազդեցության կարևոր դեր է խաղում դասերի երաժշտական և ռիթմիկ-ալլաստիկ բաղադրիչը: Լինելով գեղագիտական դաստիարակության ամենավառ միջոցներից մեկը՝ երաժշտությունն անմիջականորեն ազդում է երեխայի զգացմունքների վրա, ձևավորում է բարոյական բնավորությունը:

Երաժշտությունը օգնում է օտար լեզուները հեշտությամբ սովորել: Մեր կյանքը շրջապասված է երաժշտությամբ, մենք անընդհատ երաժշտություն ենք լսում տարբեր լեզուներով: Երաժշտության շնորհիվ է, որ մենք բոլորս գիտենք որոշակի բառեր և արտահայտություններ օտար լեզվով: Օտար լեզվով հաճելի երաժշտություն լսելով՝ աշակերտը չի հոգնում և չի լարվում: Նույնը չենք կարող ասել օտար լեզվի նպատակային դասերի մասին: Ցանկացած դասից ու պարապմունքից արագ են հոգնում, իսկ երաժշտությունը, ընդհակառակը օգնում է լիցքաթափվել և հանգստանալ:

Երաժշտությունը օգնում է ընդլայնել աշակերտի բառապաշարը, երգերում կարելի է լսել նոր հետաքրքիր բառեր, հետաքրքիր արտահայտություններ: Երգերի բառերն օգնում են մեր լեզուն ավելի պայծառ դարձնել: Երգերը ամենից հաճախ ենթադրում են սյուժե, հույզերի, զգացմունքների, իրադարձությունների նկարագրություն: Հաճախ դասագրքերը չեն կարող մեզ տալ այս բառապաշարը: Երգերում մենք կարող ենք լսել ամբողջ շարք արտահայտություններ, որոնք օգտակար են որոշակի կյանք կյանքի իրավիճակներում: Ժամանակակից երաժշտությունից աշակերտները կարող են սովորել հետաքրքիր խոսակցական բառեր, որոնք հազվադեպ են հանդիպում դասագրքերում:

Երգեր լսելով՝ երեխեքը յուրովի են պատկերացնում գեղարվեստական պատկերները, ինչ արդյունքում զարգանում է նրանց ստեղծագործական երևակայությունը: Կոլեկտիվ երգը, խաղերը, պարերը շատ առումներով նպաստում է կրթական խնդիրների լուծմանը: Հատկապես երգելը մասնակիցներից պահանջում է համախմբված ջանքեր, երգելու ընթացքում շփումը մարդկանց մեջ առանձնահատուկ անհատական զգացում է առաջացնում:

Երգը շրջապատող իրականության խորը պատկերացման վառ, փոխաբերական ձև է: Երգի օգտագործումը երեխայի մոտ դրական վերաբերմունք է առաջացնում ամեն գեղեցիկի, բարիի նկատմամբ, երբեմն էլ ավելի շատ համոզում նրան, քան այլ կերպ ստացած տեղեկատվությունը: Պրակտիկացույց է տալիս, որ օտար լեզվի դասաժամին երգ սովորելը երեխաների մեջ սերմանում է հետաքրքրություն ուսումնասիրվող առարկայի, ուսումնասիրվող լեզվի, երկրի և նրա մշակույթի նկատմամբ: Երգը օգնում է դասի մեջ մտցնել խանդավառության տարր, որն այնքան անհրաժեշտ է երեխաներին:

Ռիթմը զարգացնում է ուշադրությունը, համակարգումը, ներքին հանգստությունը, ժամանակի և տարածության մեջ նավարկելու կարողությունը: Ռիթմիկ աշխատանքը հնարավորություն է տալիս ուժերը տնտեսապես օգտագործել, կարգավորել ինտենսիվ աշխատանքի և հանգստի տևողությունը: Ռիթմը նպաստում է գիտակցության լարվածության թուլացմանը՝ գործունեության հուզական-զգայական բաղադրիչների պատճառով:

Օտար լեզվի դասերին երգեր օգտագործելիս երեխաները ծանոթանում են երաժշտության աշխարհին, որտեղ երաժշտությունը գործում է որպես գեղագիտական դաստիարակության արդյունավետ միջոց: Ամենից լավն այն է, որ նոր բառերը սովորում են ոտանավորների, հանգերի հաշվման, երգերի մեջ: Նոր բառապաշարի ներմուծումն անպայման ուղեկցվում է ժեստերով, դեմքի արտահայտություններով, նկարներով, գծանկարներով: Երգը կատարելիս օգտագործվում է նաև ժեստեր և շարժումներ: Այսպիսով, երգի օգտագործումը դասին օգնում է լուծել բազմաթիվ գործնական խնդիրներ.

1. Բարելավում է օտար լեզուների արտասանության հմտությունները:
2. Նպաստում է բառապաշարի ավելի ուժեղ յուրացմանն ու ընդլայնմանը:
3. Մեծացնում է քերականական կառուցվածքների մշակման արդյունավետությունը:
4. Խթանում է երկխոսական և մենախոսական խոսքի զարգացումը:
5. Հնարավորություն է տալիս անհատական աշխատանք կազմակերպել երգի տեքստի հետ և տարբերակել այն՝ կախված պատրաստվածության մակարդակից:
6. Մեծացնում է հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ:
7. Նպաստում է գեղագիտական դաստիարակությանը:

Եզրակացություն

Խաղը մարդու գործունեության հիմնական տեսակներից մեկն է և, հատկապես կրթուսեր տարիքում, շրջակա աշխարհի ճանաչման, դաստիարակության կարևորագույն միջոցներից է: Այն կարելի է դիտել որպես երեխայի և շրջապատող աշխարհի փոխհարաբերության յուրահատուկ ձև: Խա-

ղը որպես ուսուցման միջոց ոչ միայն արդյունավետ է, այլև համարվում է ուսուցման, դասավանդման շարժիչ ուժ: Այն նպաստում է դասի արդյունավետության բարձրացմանը: Այս դեպքում ուսուցիչը հանդես չի գալիս որպես դասավանդող, իսկ աշակերտը՝ սովորող: <<Խաղային հնարքներով ուսուցումը>> կարող է փոխել ամբողջ գործընթացը՝ դարձնելով ուսուցումն ավելի հետաքրքիր ու արդյունավետ, իսկ ստացված գիտելիքներն ավելի խորացված և ընդհանրացված:

Երգի շնորհիվ զգալիորեն բերելավովում է դասի հոգեբանական մթնոլորտը, վերանում լարվածությունը, բարձրանում է սովորողների հուզական երանգը, պահպանում է հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ: Նույնիսկ բարձր առաջադիմություն չցուցաբերած աշակերտներին իրենց ավելի վստահ ու հարմարավետ են զգում:

Օտար լեզվի դասաժամին երգերն աշխուժացնում են ուսուցումը, դրական հույզեր հարուստացնում և ծառայում են բառապաշարային և քերականական նյութի ավելի լավ յուրացմանը: Երգերը պետք է լինեն հասանելի, տեղեկատվական, լեզվական և զգացմունքային, ինչպես նաև պետք է համապատասխանեն աշակերտի տարիքային առանձնահատկություններին: Երգերի օգտագործումը նպաստում է երեխաների մոտ օտար լեզու սովորելու հետաքրքրության զարգացմանը: Երգերը ակտիվացնում են ուսումնական գործունեությունը և հանդիսանում են սովորողների բառապաշարն ընդլայնելու և հարստացնելու միջոց: Երգերի ուսումնասիրությունը հիանալի հնարավորություններ է տալիս ճանաողական հետաքրքրության զարգացման և սոցիալ-մշակութային իրավասության ձևավորման համար: Երաժշտությունը կարևոր տեղ է գրավում աշակերտների գեղագիտական դաստիարակության մեջ:

Գրականության ցանկ

1. Բաբինսկի Յու. Կ. Մանկավարժություն, 1-ին մաս, Երևան, 1986
2. Frühes Deutsch // Fachzeitschrift für Deutsch als Fremd- und Zweitsprache, Heft 22, 2011
3. Bimmel P., Rampillon U. Lernautonomie und Lernstrategien. München: Goethe-Institut, 2000.
4. Գյուլբուդադյան Ս.Վ. Հայոց լեզվի դասավանդման մեթոդիկա, 2-րդ հրատարակություն, Երեւան, 1987
5. <http://teaching.uncc.edu/learning-resources/articles-books/best-practiece/instructional-methods/150-teaching-methods>
6. Գալսկովա Ն.Դ. օտար լեզուների դասավանդման ժամանակակից մեթոդներ. Ուսուցչի ուղեցույց -3-րդ հրատ., Վեր. և ավելացնել.-Մ.: ԱՐԿՏԻ, 2004 էջ
7. Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդների հիմնական դասընթացի սեմինար. / E.N. Սոլովովը: - Մ.: կրթություն, 2004: